

MULGI KEELEN 2025

TÄÄHEKE

Leiese Uno **IIRE AUTU**

IIR TEI
PIIMÄPUDELIST
UVVE AUTUMODELI!
LAASIST AUTU
PAISTSE LÄBI –
ROOLIS OLLI
VÄIKE KÄBI,
KÄIGUKANGIS
TULETIKK
ISTEPENGIS
PURAVIK...
IIR NÜID SÕIDAP
SIIA-SINNA,
SÕIDAP MAALE,
SÕIDAP LINNA.
OTSIP TÜHJE PUDELIT, ET TETÄ
UUSI MUDELIT.

Krulli Hasso **LASTMASSILAHVATUS**

IIR TEI LASTMASSPUDELIST
TUHAT AUTUMODELIT.
SEDÄ NÄIE VANA ROTT,
LENNUKIS SAI KILEKOTT.
KAIE, KAIE KADE NUGIS,
TUHNSE VÄHÄ SIDI-SODI,
PANNI KOKKU LÕHKEPÄÄ,
KÕMAK SII SAI PERIS ÄÄ!
NÜID UKAN KIK LASTMASSIGE
JA LEEBIP KOKKU IRMSASTE.
RÕÖMU TUNNEP KURIVAIM
SEST KOERUSEST, MIS TETTU SAI.

Joonistenu Rea Priit
Mulgi killede pannu Ilves Kristi

SISUKÕRD

Keldrerahva rahutuse <i>Ilves Kristi</i>	4
Kaalkirjak Kaarel <i>Rannapi Jaan</i>	6
Ahjualune <i>Kunderi Juhan</i>	8
Raamat ja täadmestepruuv	10
Käabus Kaarel <i>Tafenau Tiina</i>	11
Luudus <i>Taluloomaiaan eläp kirivene loomapere</i>	12
Post	14
Meisterdus <i>Järeoidje</i>	15
Kokanukk <i>Aiavillä riimsupp röbe peekonige</i>	17
Nali	18
Arva ärä!	19
Pildilugu <i>Sõba silmä pääl</i>	20

TÄHEKE

SA Kultuurileht lasteaakiri
ASUTET 1960. AASTE ÜRGÜSEN * TULEP ÜITS KÖRD KUUN

Toimetuse aadress:
Harju 1, 10146 Tallinn
taheke@taheke.ee
Telefon 627 6426

Päatoimetei Martson Ilona
Toimetei Hinrikus Kadri
Mulgi Tähekse toimetei Ilves Kristi
Kunstiline toimetei Rea Priit
Makett: Mikkin Dan

Tähekest saab telli e-arve püsivassuge
www.tellimine.ee
telefon 666 2233

Kaasepildi om joonistenu Zarip Catherine

Mulgikiilne Täheke tulli vällä Mulgimaa
perimuskultuuri toetusmeetme abige.
Sii om Tähekse ja Mulgi Kultuuri Insti-
tuudi ütine ettevõtmine.

EESTI
RAHVAKULTUURI
KESKUS

KAABUDE JUHATEVE KÄTTE MULGIMAA ILUSAMBE KOTUSSE

Mitmen Mulgimaa paigan om nätä Mulgi kaabu kujuge istmise-
kotussit. Nii „Mulgi akne“ om selle jaos, et Mulgimaa iki roh-
kemb silmä akkas ja miilde jääs. Päälegi paistap egäst aknest
möni ilus kotus.

Möte kaabude üles säädä tulli Lõune-Eesti National Geo-
graphicu kõllaste akende perrä, a ku neist raamest ei ole muud
tolku kedägi, sis kaabu sihen saap inime jalga puhate, vihma
või päevä iist varjun olla ja samal aal Mulgimaa ilu imelde.

Egäl kaabul om katus pääl, sihen lavvake ja paar penki.
Neid om kokku 15 – Villändi vallon viis, Mulgi vallon viis ja
Tõrva vallon kah viis.

MUSTLAN NÄEP MULGIMAA MÄRKE

Tarvastu lasteaia Mustla maja jääp egäle müüdäsõitjele silmä,
sest aid maja ümmer om ehit punatse kaaruspaelage. Aia si-
hen tegutseve tillikse mulgi ja nüid om neil sääl kah peris uus
rada “Mulgimaa märgi”. Sii juhatep latse Mulgimaa ja iiskätt
Tarvastu kihelkonna vaimuperänduse manu. Sedäsi saave tut-
taves oma kandi laulu, tantsu, mustre, kiil, kirjandus, söögi ja
kuulsa Tarvastust peri mulgi.

Aia külgi naglutet lakatide pääl om päevapildi, raasike
juttu ja ruudukoodi, mis viive vilnikside, raamatide ja laule
manu.

MULGI KAABUDE EHIVE
MULGIMAAD.

LATSE UURIVE MULGIMAA MÄRKE.

Pildi tennu Ilves Kristi

Ilves Kristi

KELDRERAHVA RAHUTUSE

Ku emä olli viimätse kõrnitse-purgi ettevaatliguld keldreriili pääle ärä mahuten, panni ta tule surnus ja keldreusse väl-lästpuult kinni.

„Selles aastes om kik,“ ütelta tare poole astun.

Keldren olli nüid kottpime, röske ja vaikine. Ülemiste riu-lide pääl seisive rivin moosipurgi – sääal olli maasiku-, mustiku-, vabarne-, paluku-, sitikmarja-, muraku- ja ubinemuusi. Pude-

lin vii siihen ojusive vereve kuremarja. Allpuul võis näta kõrnitse-, kurgi- ja salatipurke. Üits riitul olli veerest veereni eri värvi seenepurke täis – olli ju ää seeneaaste ollu. Kige all laiutive suure ubinemahlapurgi. Nukan seisive tönne siihen soolaseene ja apukapsta, seinä veeren salve siihen kardule, porkne ja kaali.

Pimen ja vaikusen läits müüda mitu pikkä päevä.

„Me ei pia siin sedäsi alandliguld egäüits oma aiga uutma ja laskma ennest ärä tarvite. Meil om õigus ende iist seistä ja oma saatuse üle esi otsuste,“ kost äkki tõrreäälne arvamine. Siast äält tei kapstatönn, kel nukan seismisest isu täis olli saanu.

„Ja-jah! Just! Täpi pääd! Sedä mõtli mia kah. Nõvvame vabadust ja esiseisvust!“ kisati nüid läbisegi egäst kandist. Vaikus sai lõhutu ja pimeduski es tundu enämb nii pime. Vabadusevõitlus olli pääle akanu.

„Pidäge kinni! Sedäsi üits-tõise võidu rüükin ei jõvva me kunnigile. Piame omale nõnamihe ek iistkõneleje valime,“ arvas kennigi kolmande riuli päält. „Egä kogukond saap üte

kandidaadi üles säädä.“

Küll nüid läits sagimises. Egä riuli päald ja salve siist tükk kennigi ette ja sellät pikäld-laiald, mesperäst just temä oles kige õigemb nõnamiis. Üits kuldise kaasege moosipurk läits ende kitmisege nõnda uugu, et upit ennest liiga pallu üle riuli veere, sätte maha ja läits lartsti purus.

Kõrras jäive kik vakka. Sel len vaikusen olli kaugelt kuulda samme, mis aigapidi keldre poole tullive.

„Tuu sis üits korvitäis kardult, mõni porgen ja paar purki vabarnemuusi,“ kost tare mant emä ääl.

„Appi-appi, poiss saadeti keldrese! Mes me nüid teeme? Päästke ennest, kes saap!“ kostsive kohkunu ääle ja kik kaie ve ennest salven või riuli pääl tagapoole nihute.

Pallalt keldrenukast akassive kostma imeligu tume tümpsu. Suur kapstatönn esi olli ennest liikma aanu ja võtt suuna usse poole. Just küben aiga enne sedä, ku poiss usse manu sai, jõud kapstatönn usse ette ja jäi sinna rahuliguld seismä.

Poiss võtt konksi valla ja tõugas käege ust. Uss es liigu. Poiss surus õla usse vastu ja avit põlvege kah, a uss olli kinni mis kinni.

Tühjä korvige läits poiss tagasi tare manu.

Keldrerahvas olli oma võidu üle õnnelik. Nõnamihe valimisest es tetä kah enämb juttu – päalik olli valimedegi selge ja seis iki kindlald usse ihen.

Nädäli jagu olli keldren rahu- ja rõõmuaig. Sis äkki olli esä usse taga. Küll ta tõugas ja surus, ähkse ja puhkse ja esiki mõni vandmise sõna lipsas suust vällä, a uss jäi kinni.

„Keldreuss om vist kinni külmänu, ei tule kudagi valla,“ ütelt ta tare man emäle. „Ma pane autu käimä, lääme paremb nänni manu ja toome siikörd temä keldrest.“

Kuna nänni keldren jakkusi süüki nii laste ku lastelaste jaos, jäeti jonnak keldreuss tükis aas rahule.

Alla keväde ürgüsen läits emä esi keldre manu, tõugas ust ja – ime küll – sii läitski valla. Ta vaades kohe, mida tare manu viia. Pehmes lännu karduld

ollive pikä valge eo küllen, kaali puha ärä närtskunu ja porkne kipra tõmmanu. Mitmel moosipurgil olli allitusekörd pääl ja mõni mahlapurk olli kaase peris päält ärä visanu. Õhun eljusi allituse ja käärmise ais.

Emä panni usse sellä taga kinni ja läits kate tühjä käege mineme. Tedä jäi mitmes nädäliis vaevame üits küsimus – kudast sai suur kapstatönn keldrenukast vällä usse manu?

Rannapi Jaan

KAALKIRJAK KAAREL

Kudas kaalkirjak uulitse pääle sai, es näe kennigi. A sääl ta nüid seis, uut rohilese tule ärä ja kõpsut sis müüdü valgite jutte üle sõidutii. Edesi läits jalgratta- ja jalakõndjide rada. Kaalkirjakule miildis, et sellele olli kah asvalt pääle pantu. Sõra lõbisive kenäste.

Vastu tulli rattasõitjijit ja mudukõndjijit. Kigil lätsive silmä suures. Kaalkirjak es saa aru mesperäst. Mitu tükki ollive kaalkirjakule nägupidi tut-tave. Üits lillikimbuge esänd kergit kaabut. Kaalkirjak Kaarel noogut vastu.

Sellä tagast jõud kaalkirjaku kõrva poiss kolmerattalisege.

“Kuule, teeme võistu!” Ja panni mineme.

Kaalkirjak muias. Ta akas kukkame. Poiss pidi jäämä uskme, et sii om tõsine võistelus.

Jäigi.

“Miu võit!” õisati puhmaste vahelt.

Kaalkirjak jõud õre pedästigu viirde. Oi, oi mes ta näi. Kaits suurt poissi võmmitive tillembet. Na tõugassive tedä üte mant tõise manu. Mõni samm kaugembel seis kolmas ja võtt kik üles.

Kaalkirjak vangut pääd. Ta tõst üte võmmite-je kõrgese pedäjeossa pääle ja tõise tõise puu otsa talle vastu vahtma. Ülesvõtje sai kotusse kolman-de puu arude vahel.

“Kas siul kah sii pildivõtmise asi om?” uurse kaalkirjak väikse poisi käest.

Vastusses võeti karmani siist lame läiklev karbike vällä.

“Nüid võta kik nii puie otsan kükiteje üles ja sis lase jalga. Ku na pias siut viil tüliteme, sis luba na internetti panna.”

Suure imestusege jäi tillike poiss seismä. Kas ta olli sedä kikke ette kujuten? Kas kolm puie otsa tõstet jõnglast ollive ta ende vällä mõteldu? Äkki olli kaalkirjak kah üits lummutus?

Esiendege rahul, ast kaalkirjak edesi. Pedä-jide tagast paist legendik. Selle pääl seisive rian uvve maja, ütine aiake ümmer. Edimese maja ihen seis autu. Kaits naist upitive peräkäru pääle kumeret vüümustrege kirstu.

“Ku saas nukakse pääle, sis jõvvas tõugate.”

Kaalkirjak Kaarel sirut oma pikkä kaala ja

võtt ammastege kirstu sangast kinni. Enämb es ole vaja kirstu tõugate. Sii olli õige kotusse pääl.

“Ku ei oles esi nännu, ei usus,” sosistive eitunu naise ja taibassive sis, et midägi muud oles tullu ütelde.

“Pallu tänu, pallu tänu!”

Kaalkirjak olli joba kaugembel. Ta võtt pikke samme. Nii viisive ta raataia sihen oleve spordilatsi manu. Sääl käis parasjagu jalgpallilahing. Puna-särke värätivaht lei kõvaste. Üits lüük olli nõnda kõva, et pall lennäs kogundi üle aia. Kaalkirjak kergit palli pääge kõrgembele ja virut jalage. Pall lennäs suure kaarege tagasi latsi pääle ja õkva värätise, millele punasärgi enne summagi pihta es saa.

“Puhast ristnukk!” ohkse palli läbi lasken värätivaht.

“Üits - null!” naarsive punasärgi, kõtu kõveren.

Sörkmä akanu kaalkirjak olli joba kaugen. Talle es miildi sii, mis ta ende ümmer nüid näi.

Pikän rivin tossave autude, ropin inimese. Kaalkirjak valis raa, mis viis siit ärä. Vahepääl jäi mõni aiake ette, a ta ast neist üle. Ta ast sellest aiast kah üle, kus ubinekorvige tüdruk redeli otsan kätt sirut.

“Ätt, selle ülemise ossa pääl om kige ilusambe ubine, a neid ei ulate kätte saama.”

Kaalkirjak Kaarel korjas punapõskege ubine üitsaaval tüdruku korvi.

Kudas kaalkirjak Kaarel oma loomaia kodu tagasi sai, es näe kennigi. A sääl ta õhtsapoliku olli, tuju paremb ku kunagi enne.

Enne, ku väräti kinni panti, tekkusi kaal-

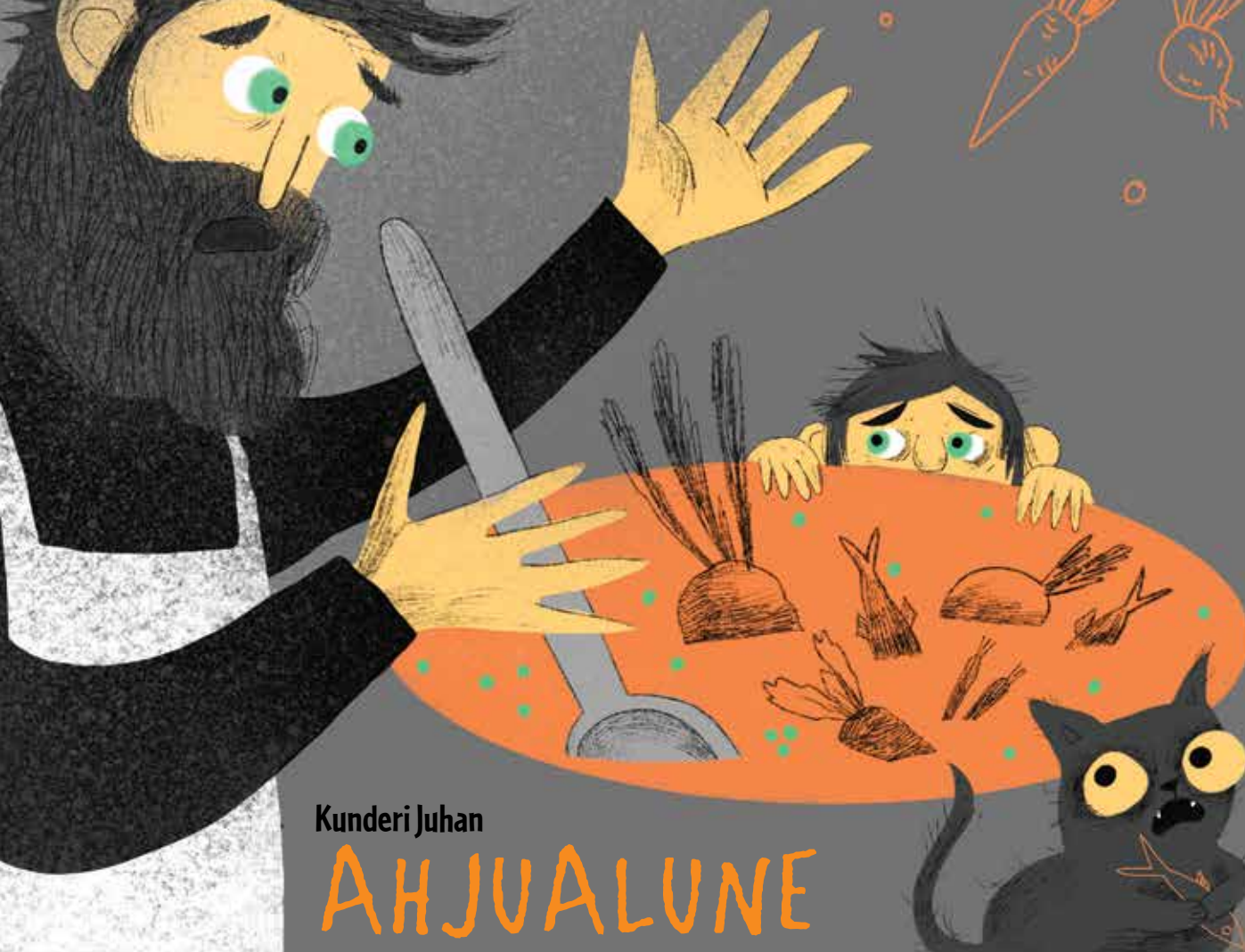
kirjaku kodu ette tillike poiss, kolmerattaline üte käe külle, tõise käege vedäs ta perän pikkä suurte lehtege pajuossa.

“Kuule, sii ollit ju sia, kellege me võistu teime?”

Kaalkirjak mühät ja võtt kingituse vastu.

“Kuule, kas mia mõtli su vällä? Kas kik olli pallalt miu pähän? Ja ku ma mõtligi, sis võidujoo-sun sai ma iki siust ette.”

Vastust es tule. Vastusse asemel öllusi üle aia kõrgide jalgege looma muudu araline pilveke.

Kunderi Juhan

AHJUALUNE

Mõisasaks käsk kokal ääd süüki kiita. Tule pääl olli suur pada, selle sihen podisi kes tääp mitme talle liha. Kokk istse kolde ihen ja õhut tuld. Kõrrage tulli ahju alt põrmatu siist väike meheke vällä ja küsse: „Ää sõber, anna miule kah raasike ääd ruuga mekki! Kõtt om miul tühi

ja süä vesine nagu kalamihel.”

„No, võta pääle!” üteli kokk. Aga nõndapia, ku kulp mehekse kähen olli, sei ta silmäpilk terve paa tühjäs ja katte ahju ala.

Ärä eitunu tuleoidje akas ikma, läits ärrä manu ja kõnel asjaluu ärä.

Edimeld ärrä es taha usku,

a viimäte läits tal viha üle ja ta käsk kokal uvve paatävve akkame panna. Aga üteli manu: „Ku tillike meheke jälle piäs tuleme, virute talle kulbige lagipähä!”

Kokk läits tüüle ja piagi podisi jälle piduruug tule pääl.

Jälle tulli meheke ahju alt ja palusi raasike liint kopakse sissi.

„Ei või anda,” üteli kokk. „Ärrä käsk siut kulbige lüvvä.”

„Ärä lüü, armas sõber!” palles tillike miis. „Küll mia siut kah avite, ku siul tõnekõrd peenike peon om. Miu naine om tõbine! Lase, ma pane kasvõi üte kulbitävve siia kopakse sissi, et vaesel ohkajel raasike kehä kinnite!”

Koka süä läits jälle ales ja ta lubas meheksel liint võtta. Silmäpilk olli pada tühi ja meheke kadunu. Nüid olli vaesel kokal palk uuta.

„Sia üleannetu!” rüükse ärrä. „Ommen pane oma riburabu raam kokku ja kasi mine!”

Ärrä panni kupja liint kiitmä ja üteli: „Ku tillike meheke piäs oma nõna jälle vällä pistma, sis lüü ta kohe surnus!”

„Ää küll, ärrä,” üteli kubjas, „küll ma talle virute.”

Panti sis pada uvveste tule pääle.

Jälle väike meheke latsin ja küsse raasike liint oma väetile latsele.

„Või liint siule vaja, sa kelm!” kärät kubjas ja virut meheksele kulbige siandse tohlaku vastu pääd, et meheke viirse ku kuna ahju ala. Ruug sai valmis ja ärräl olli ää miil.

Tõine päev võtt kokk oma kimpsu-kompsu selgä ja taht ärä minna. Kõrrage olli tillike mehike sääl, omal pää rätige kinni seot ja üteli kokale: „Tule, sõber, jätä miuge kah jumalege! Miul om siule tii pääle midägi üten anda.”

Kokk ast meheksele perrä. Ahju all olli ilus suur kammer, kus mitut muudu asju ja värki sihen. Meheke võtt laudi pääl karkikse ja üteli: „Säh, sõber! Siin om palk siu ääteo iist. Ku siul midägi vaja om, sis kopute nimetisõrmege kaase pääle ja üteli oma suuv vällä.”

Kokk tänäs tillikest miist kingituse iist ja läits küüki tagasi. Kubjas olli kah parasjagu

köögin. Kokk võtt karkikse, koput nimetisõrmege kaase pääle ja üteli: „Leiväkott tiilisele!”

Ja kohe olligi leiväkott välän. Kubjas es jõvva ärä imeste ja küsse: „Üteli ommeti, sõber, kunkottald sia selle karkikse sait?”

Kokk kõnel kupjale kik ärä ja sääd minekule.

„Ku asi sedäviisi om, sõs pia mia väikse mehekse käest siandsesama karkikse saama. Küll ma eilätse tohlaku kah ääs tii. Oot-oot, ma pane paa tule pääle.”

Kubjas kiit ja kiit ja mudku uut, a meheke es tule. Viimäte õigas: „Sõber, tule kah ommeti vällä!”

Kohe olligi väike meheke sääl.

“Mesperäst sia miu kutset? Miul koka süüki viil küll kodun,” üteli tillike miis.

„Meki ommeti! Egä ta kedägi ei massa,” üteli kubjas.

Väike miis pruuvse kah ja üteli sõs: „Ole terve! Tule nüüd üten, mia massa kulu kah ärä.”

Kubjas saigi karkikse, panni tulistvalu ärrä manu ja käsk vaadete, mes sõs sünnip, ku ta

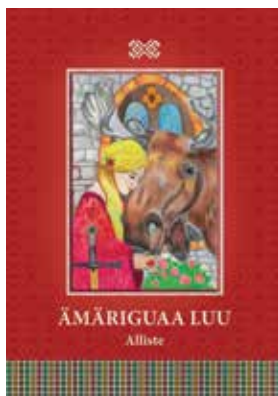
sõrmege kaase pääle koputep. Koputki.

Karkist karas vällä tillike miis, ravvast nui peon, ja nakas ärrät ja kubjast vemmeldeme, senikavva ku mõlembe puulsurnuld maha satteve.

Pääle sedä ei ole enämb ken-nigi tillikest mehekest nännu.

“ÄMÄRIGUAA LUGUDE” SARJA PERÄMINE RAAMAT SAI VALMIS

Keväde näi rükivalget raamat “Ämäri guaa luu. Alliste”, mes om viies ja perämine raamat sellest mulgi muinaslugude sarjast.

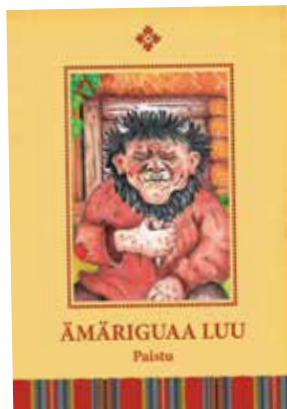
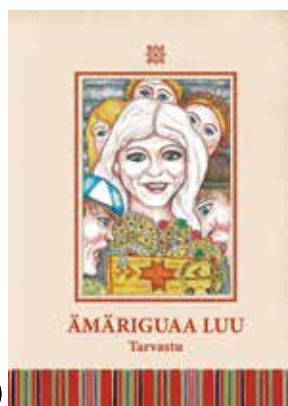
Raamatuse om kokku korjat 32 lugu ja muinasjuttu, millest enämbjagu om üles kirjutet 19. aastesaa lõpul ja 20. aastesaa akatusen.

Egän raamatun om vähembelt 30 lugu ja 20 pilti ek sis kokku 150 muinasjuttu ja 100 pilti. Kik luu om üles kirjutet Mulgimaalt ja viimäte om na jõudan Eesti Kirjandus-

muuseumi Eesti Rahvaluule Arhiivi.

Kik nii luu om vällä korjanu ja ilusase mulgi kiilde säädän Ilves Kristi, nõuge olli toes Toomeos-Orglaan Kärri Eesti Kirjandusmuuseumist, kik pildi joonist Rosenbergi Ülle ja kigest sellest tei ilusa raamatu kokku Sarve Triinu.

Nüid om egäl Mulgimaa kihelkonnal oma “Ämäri guaa lugude” raamat olemen: Tarvastu luu näive rükivalget 2018. aastel, Paistu luu 2020. aastel, Elme ja Karksi luu 2022. aastel.

TÄÄDMISTEPRUUV

Vastusse neile küsimustele levvät viiest „Ämäri guaa luu“ raamatust.

1. Kes läits taivaesäle kaibame, et karjapoiss leibä süvven ulka raasuksit maha olevet pillanu?

- a) marglane
- b) murelene
- c) ereline

2. Karjalatsel ollu esivärki pill. Mes juhtusi kigi inimestege, kes temä pilliäält kuulive?

- a) na akassive tantsma
- b) na jäive magame
- c) na jäive kurdis

3. Mida and kaval Ants vanapaganele erneste asemel näride?

- a) ube
- b) kive
- c) pähkliit

4. Kellel läits ja jäi moka suure naaru peräst lõhki?

- a) jänessel
- b) obesel
- c) ärjäl

5. Kunkottale panni kurg pidusöögi, ku rebäne talle küllä läits?

- a) taldre pääle
- b) savikaussi
- c) pudeli sissi

6. Kes olli sii esivärki üümajaline, kes avit talurahval rehet pessä?

- a) Vanatühi
- b) Jeesus
- c) Pisuänd

7. Mis tei ihne vanapoiss enne surma oma kuvvesaa rublage?

- a) matt maha
- b) and vaestele
- c) sei ärä

Vastusse saata 2025. aastel lõpus e-posti pääle kristi2205@gmail.com.

Tafenau Tiina

KÄÄBUS KAAREL

KÕRD KORJAS KÄÄBUS KAAREL
KUUSEMÕTSAST KUUSESIIINI. KO-
DUN KALLAS KIK KORVIST KEE-
DUPATTA, KIITSE KUNI KOHVI-
KUUR KIIE, KAIE KAHVLEGE, KAS
KÕLBAVE.

“KIK KÕRRAN!” KISEND KÄÄ-
BUS KALIDORIN.

KORTLENAABRE KAHMASSIVE
KAUSI, KIHUTIVE KOHE KOHALE.

KAAREL KÜDSÄT KIGILE KÜLÄ-
LISTELE KIKKASEENEPIIRAKIT KAH.

KIKKASEENE KÕLBAVE KIKESU-
GUTSES KÕTUTÄITES. KULDPRUUNI
KUKLIKSE KOGELMOGELIGE KÕDI-
TIVE KAH KENÄSTE KURKU.

“KANGE KÄRMÄS KOKK KAA-
REL!” KITSIVE KÜLÄLISE KERETÄIT.

KELL KUUS KARASSIVE KIK
KUUN KAARAJAANI. KELL KATES-
SA KÄSK KAAREL KIGIL KÄRMESTE
KODU KÕNDI. KIK KÜLÄLISE KAL-
LISTIVE KÕVASTE. KUU KUMA KAU-
NIST KENÄSTE KODUTIID.

Joonistenu Rosenbergi lülle

TALULOOMAIAIAN ELÄP KIRIVENE LOOMAPERE

Kas Mulgimaal võip nätä kõrberebäsit, kilpkonne, papagoisit, kaimanit, kirivesi konnaksit, ahviksit ja surikaate? Võip küll! A mitte luudusen, vaid Kaasiku talu loomaaian.

Mulgimaa veere pääl Ummulin piap tillikest loomaaida Voitki Reelika oma perege. Suur loomasõber om ta latsest pääle ollu. "Miul om ollu egäsugutsit luume, a mu suur suuv olli võtta kameeleon. Edimese kameeleoni ma ostsi omale umbes seidse aastet tagasi. Sellest aast pääle om miu ellu tullu järest rohkemb võõramaa luume," kõnel Reelika.

Ja ku sul om kodun ulka põnevit luume, tahat neid ju tõistele kah näidäte. Kolm aastet tagasi saigi talu loomaia pidämise lua ja uvve loomaiaaune.

Prilla eläp Kaasiku talun üle 200 looma 63 eri liigist. Perepoja suur suuv olli saia oma rokudill ja nüid omgi talun olemen arilik kaiman Will. Edespidi loodap perenaine oma loomaaida saia viil kääbusmangusti, kapibaara ja leemuri.

Väige põnev tegelane om allpapagoi Kaku, kes mõistap uskmede äste inimkeeli kõnelde.

Perenaisele om kik temä looma ütte-

KÄÄBUSKITS KILLU

muudu armsa. "Mõni luum tahap rohkemb inimesege tegemist tetä ku tõine ja muduki om paremb läbisaamine nedege, kes esi tahave inimesege sõbruste. Sii olenes liigist. Prilla om mu kige suurembe sõbra kõrberebäsepoja, kedä ma ole edimesest päeväst pääle esi kasvatenu. A neist om kah üits pallu julgemb ku tõine. Valgetups-marmoseti kah miildive mulle väige," kõnel perenaine oma oolealustest.

VALGETUPS-MARMOSETT TSIKO SÜÜP USSIKEST.

KIRIVENE PANTERKAMEELEON NIKO

Oma luume tundma õppin om ta aru saanu, et esiki sisaliku ja muu väikse looma om väige aruka ja mõistave oma inimesest lugu pidäde. Mõnel om küll üitstapuha, kes neile söögi ette and, a pallude tunneve suurt rõõmu oma perenaise nägemisest.

Kik nii põneve vällämaa looma sööve ka esivärki süüki. Pallude neist saave eines elun putukit - kilke, rohutirtse, ruskakit, ussiksit. A kige põnevemb süük om ahviksidel – nemä sööve akaatsiapuu vai ku, mida tellites neile vällämaalt.

Kik nii lõunemaa looma ja ruumaje tahave lämmit ja selleperäst neid vällän pidäde ei saa. Uvven loomaaiamajan om kigil ää lämmi olla. A mõni saap peris oma tahtmise perrä sissi-vällä käia. Näituses rohtlaaukuri, surikaadi, mangusti, kõrberäse ja ahvikse tahave peris pallu vällän

olla ja ei pelgä esiki külmä ilma.

Pääle põnevide vällämaa luume näep taluloomaiaan ka täädä-tuntu taluluume: lambit, kitsi, ponisit, eri sorti kanu ja kodujänessit.

Kaasiku talu karvatse, sulelise ja karvutu tegelase oodave külälisi aasteläbi. Pallalt enne tulep perrä kaia, kunas loomaaid valla om.

Kes ei saa esi Kaasiku talu loomaaida minna, a tahas iki kangeste põnevit luume nätä, saap osa luume ütten perenaisege omale kuuli, lasteaida või mujale küllä kutsu. Ütten võetes püütõn, abeagaam, skink, tuhatjalg, krabi, kilpkonn, siil ja viil ütts uutmede küläliline. Kigi nende kohta saap sis rohkemb täädust ja kes julgep, võip neile pai tetä. Püütõn tulep ää meelege söbrapildi pääle kah.

Ilves Kristi

*Pildi tennu Ilves Kristi ja
Voitki Reelika*

PERENAINE KÕRBEREBÄSEPOJA DANNYGE

JUTUKAS ALLPAPAGOI KAKU

SÜGISMEELEOLU

Joonistenu Pöder Meribel, Tarvastu Gümnaasium

Joonistenu Kiini Anete, A. Kitzbergi nim. Gümnaasium

Joonistenu Piirak Annabel, A. Kitzbergi nim. Gümnaasium

Joonistenu Karis Fredi, A. Kitzbergi nim. Gümnaasium

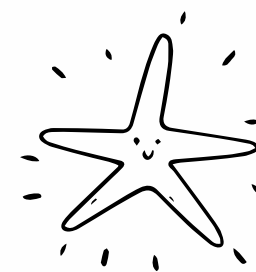
Joonistenu Tammoja Gerret, A. Kitzbergi nim. Gümnaasium

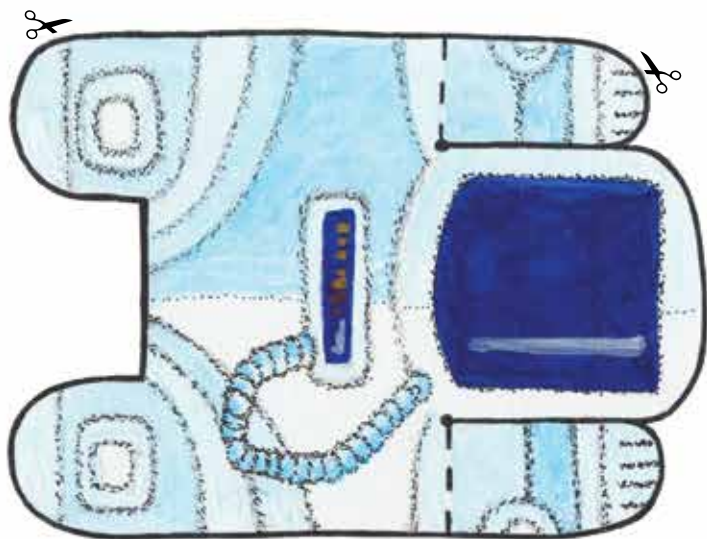
Joonistenu Toomla Demy, Abja Gümnaasium

JÄREIDJE

1. LÕIKA MEISTERDUS SELLE LEHEPOOLE PÄÄLT VÄLLÄ.
2. LÕIKA TEGELASTE PÄÄ JA KÄTE VAHE VALLA KUNI MUSTA PUNKTINI.
3. VOLDI KÄE ALLAPOOLE.
4. NÜID SAAT JÄREIDJE RAAMATULEHE KÜLGI KINNI PANNA. VOLDITU KÄE JÄÄVE SEDÄ OIDMA.

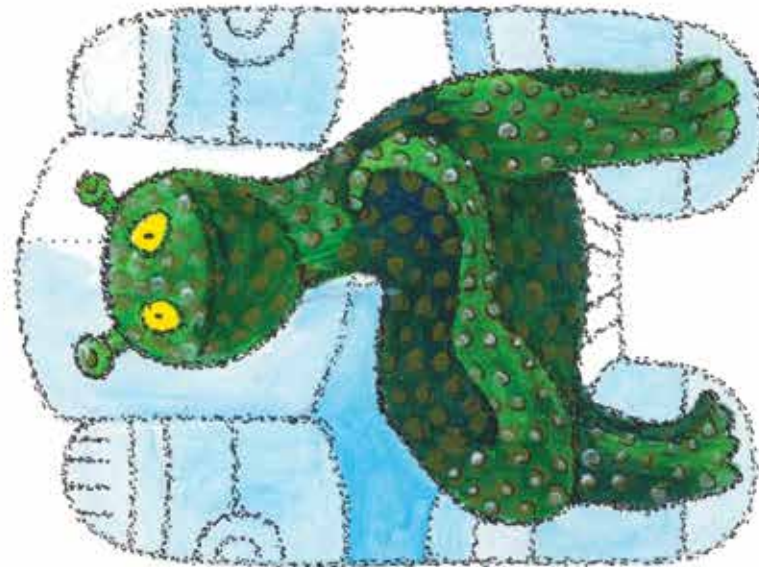

——— LÕIKAMISE JUTT
 - - - - - VOLTMISE JUTT

PÄÄLE SELLE, ET JÄREOIDJE AVITEP MEELEN PIDÄDE, KUNKOTTAL RAAMATU LUGEMINE POOLELI JÄI, SAAT ÜTEN RAAMATUN MITUT JÄREOIDJET KAH TARVITE. NÄITUSES MIILDETULETUSES SELLE LEHEKÜLLE PÄÄL, KOHE TAHAT RAAMATUGE JÄRGMINE KÖRD JÕUDA VÕI MIDÄ TAHAT UVVESTE KAIA. SIASTE JÄREOIDJIDE PERRÄ SAAT NEID ESI KAH OMA LEMMIKTEGELASTEGE JOONISTE.

ÄÄD RAAMATUAASTE JAKKU!

AIAVILLÄ RIIMSUPP RÕBE PEEKONIGE

Külmä ilmage om üits tore lämmi ja reemine aiavilläsupp kerele ääs kosutuses.

Supi sissi võit panna kikke, mis miildip, ja saat ärä tarvite seismä jäänu ütsiku juuriku.

Pääle võip särvete läbi kasunu sia-lihatükiksit ja ku liha käeperäst ei ole, võip panni pääl levä- või saiapalaksit rōbes lasta. Supi pääle lõika silmäilus maigurohilest.

Vaja om:

- 1 keskmine suvikõrnits
- 4 karduld
- 2 suurembet või 4 tillembet porgend
- 1 sibul
- 3 küislauguküüst
- 0,5 l vett
- 200 ml vatukuurt
- Maigu perrä suula ja silmäilus maigurohilest.

Supi tegemine:

1. Mõse ja koori aiavillä ärä ja lõigu tükkes.
2. Pane aiavillätükikse üten viige potti ja keedä senikavva, ku na om kahvlege sortgaten pehme.
3. Lase supp nuimikserige reemis. Kalda manu kuur ja pane näpuotsage suula. Segä äste läbi ja lase viil kõrras kiimä.
4. Peekon lõigu tilliksides tükkes ja särvete panni pääl senikavva, ku om ilus kuldine.
5. Maigurohilene lõigu pudis.

PEEBO MONA-LIISALE MIILDIP KODUN SÜVVÄ TETÄ.

Lava pääle pane sedäsi:

Tõsta kausi sissi supp ja luskage särvete lihatükiksit pääle. Sipute näpu vahelt rohilest kah pääle.

ESÄDEPÄEVÄNALLA

Juku tulep esä manu ja perip:

„Esä, ütle miule, mes om önn?“

„Kasvat suures - saat täädä!“

„Töeste või?“

„Töeste jah, a sis om joba ilda!“

Kuulmeister uurip laste käest, miandsit lemmikluume na kodun piave. Tulep vällä, et lastel om kodun pallu põnevit luume. Pallalt Juku istup mursin näoge vakka.

„Kas siul ei ole sis üttegi lemmikluuma, Juku?“ küsip õpeteje.

„Ei,“ kostap Juku. „Emä ei luba üttegi kassi egä peni ussest sissi!“

„A esä?“

„Esä? Ei, esä ei luba ta kah peris tihti ussest sissi...“

Juku tulep kuuli, nägu pais-ten. Kuulmeister uurip, mes juhtusi.

„Käisime paadige

sõitman ja ereline ist mu põse pääle.“

„Kas nõglas kah?“

„Es jõvva, esä lei ta enne aeruge maha...“

Kuulmeister uurip rehken-
duse tunnin:

„Kui vana siu esä prilla om, Juku?“

„Kolmekümne viie aastene, a mesjaos teil sedä vaja täädä om?“

„Muduki selle jaos, et mia mõistas talle paraje raskusege ülesandit anda!“

Juku ja esä sööve ommukut. Juku naarap.

„Ja mes asja sia siin naarat, mia ei näe siin midägi lustilist!“ kärätep esä.

„Sia ei saagi nätä - sia istut miu moosisaia pääl!“

„Juku, mesperäst sia kuuli „Jildas jäit?“ küsip õpeteje.

„Mia tahtsi kalale minna, a esä es luba!“

„Väige ää, et siul nõnda tark esä om,“ kostap õpeteje.

„Ta muduki sellät siule, et

koolipäevä ei või vaele jät-
tä?“

„Ei. Ta ütlet, et kate jaos ei jakku liimikit!“

Juku: „Emä, emä! Karlsson katusse päält tulli meile küllä ja lendäp elutuan ringi-ratast!“

„Pojake, sii ei ole Karlsson. Sii om esä, kes paran-
dep lae all luhtikeerutejet!“

Juku: „Emä, kas sii om õige, J et egäl latsel om esä?“

„Muduki om.“

„A mesperäst sis mede peren om kolm last, a üitsai-
numas esä?“

VANA NALI

Kuulmeister: „Küll sia, Juku, olet suvege kosunu – nägu ümärik ku täiskuu! Kas sia sait laagren-
äste süvvä?“

„Sii ei ole söögist, kuulmeister! Mede kummimadrats and öhku läbi ja mia pidi tedä egä üü mitu kõrda täis puhume!“

Sõsar ja veli tuleve koolist. Emä om tüüreisi pääl.

„Oi, esä om vist täembe süvvä tennu!“ öiskap väike veli.

Aaste jagu vanemb sõsar tõmbap nõnäge öhku ja kinnitap: „Jah, vist küll... Või om ta uneten rügikastile kaase pääle panna...“

MAILM MUUTUP JA KIK AIG TULEP MANU UUSI ASJU JA SÖNU. NUPUTE VÄLLÄ, MES NII UVVE MULGI SÖNA TÄHENDEVE.

VANAST OLLI EGÄL SÖRMEL OMA NIMI. JUHATE EGÄ SÖRM OMA ÕIGE KOTUSSE PÄÄLE.

MOOTURVIKAT

VATUMASSIN

KRIBUKEEKS

JUTISILT

MÖSURITS

JUSSELUHTITEJE

MÖTSALASTEJE

TOSSUTUUT

LEHEPÖRR

ESILENDÄJE

Kirjute egä küsimuse perrä vastusses õige nummer.
ÜITS, KAITS, KOLM, NELI, VIIS, KUUS, SEIDSE, KATESSA, ÜTESSA, KÜMME.

MITU PÄEVÄ OM NÄDÄLIN?

MITU KÄPPÄ OM PENIL?

MITU SÖRME OM ÜTEL KÄEL?

MITU JALGA OM ÄMLIKUL?

MITU VARVAST OM KATEL

JALAL KOKKU?

MITU SILMÄ OM OBESEL?

MITU LASSI OM PÕHIKOO LIN?

MITU JALGA OM KÄRBLÄSEL?

MITU KÕRVA OM TIITASSIL?

MITU JALGA OM OKIL?

